

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันการพัฒนาขาดความสมดุล มุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม จนโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการเกิดการปรับตัวไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุกับการพัฒนาจิตใจ ทั้งนี้โครงสร้างการผลิตที่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ขาดความสมดุลของระบบนิเวศน์ ซึ่งเอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนไทยทุกคน กระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมต่างชาติ กระบวนทัศน์เปลี่ยนแปลงเป็นการแข่งขันแบบระบบเศรษฐกิจเสรีที่ใช้ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ก่อให้เกิดความได้เปรียบแก่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นปัญหากับสังคมไทยทั้งระบบถูกกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม วัฒนธรรมการบริโภค และมีผลกระทบด้านคุณธรรม จริยธรรมของประชาชนอย่างน่าเป็นห่วง และโลกในอนาคตเป็นโลกของสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพของการบริการ ปัจจุบันคุณภาพของผลผลิตจากระบบการศึกษาอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะระบบการศึกษาของไทยยังไม่อยู่ในฐานะจะสร้างคนให้เกิดปัญญา คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง เพื่อแก้ปัญหาคอนกรีตและปัญหาอื่นๆ อยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก ดังนั้นจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานของคนด้วยการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 30) บริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นๆ ตลอดเวลาอย่างไร้ขอบเขต การคิดค้นวิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวันยังผลให้การศึกษามูลฐานที่เป็นเครื่องมือ ในการช่วยพัฒนามวลมนุษยชาติให้สามารถดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขนั้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนคุณลักษณะให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เรียนได้เร็ว เรียนได้มาก เรียนได้หลากหลายทันเหตุการณ์โดยใช้เวลาเรียนที่สั้นที่สุดใช้ต้นทุนต่ำ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ระบุว่า “ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

อารมณ์สังคม การสื่อสาร การเรียนรู้ มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพและบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ “ ถ้าการศึกษาขั้นพื้นฐานด้อยคุณภาพย่อมแสดงถึงการด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ด้วยการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเรื่องที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะการพัฒนาประเทศจะก้าวหน้ามากขึ้นแค่ไหน สิ่งที่จะช่วยเร่งหรือจุดรั้งในการพัฒนามากที่สุด คือ การศึกษา ประเทศที่มีประชากรได้รับการศึกษาคิดจะรู้จักคิดและสร้างสรรค์ความก้าวหน้า จะมีโอกาสประสบความสำเร็จทุกด้าน แต่ต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพอย่างทั่วถึง

คุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ความสามารถทางวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งการสอนของครูยึดตนและเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญมากกว่ายึดผู้เรียน ผู้เรียนไม่สามารถเผชิญหน้าและแก้ปัญหาชีวิตได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 39)

การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูเป็นปัจจัยสำคัญมีบทบาทในระบบการศึกษาของไทย สถานะบทบาทและคุณภาพของครู ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก (วิทยากร เชียงกูล. 2544 : 42) ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐจะมุ่งส่งเสริมการศึกษาสนับสนุนการเงินมีปรัชญาการศึกษาเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอน แก้ไขแผนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพแล้วก็ตาม ” แต่ถ้าองค์ประกอบต่าง ๆ จะมีคุณภาพถ้าครูมีคุณภาพ การที่ครูสอนไม่ได้สอนไม่ดี อาจเป็นเพราะความอ่อนแอของหลักสูตรบรรยากาศที่ไม่ดี “ความอับปัญญา” ในโรงเรียนและสถานศึกษาจึงเป็นการปิดตายทางปัญญา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 5) การจัดการศึกษาจะเกิดความล้มเหลวในการสร้างประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวว่า “ อยากเห็นระบบการศึกษาแบบหลุดโลกโดยให้หลุดออกจากกรอบวิธีคิดแบบเดิมๆ หลักสูตรมีการเชื่อมโยง จากการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการอย่าทำแบบแยกส่วน” ครูปัจจุบันมีความคิดเก่าทำแบบเก่า ซึ่งต่างกับสโลแกนท่านนายกรัฐมนตรี “คิดใหม่ทำใหม่” การศึกษาขั้นพื้นฐานแนวคิด

การตั้งใจแรกมีความก้าวหน้า แต่ปัจจุบันนับวันถอยหลัง (นาตยา ปิณฑนานนท์. 2546 : 24) วิกฤตการศึกษาจะฟื้นภาวะวิกฤตเมื่อใดตอบไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลเริ่มต้นไม่ค่อยดีในเรื่องการศึกษา รัฐมนตรีบางคนเข้ามาเพื่อจะแก้ปัญหา แต่กลับเป็นว่าเข้ามาแล้วสร้างปัญหาการเมืองและข้าราชการจะรักษาผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าเพื่อชาติและประชาชน ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องคุณภาพของคนและการเพิ่มคุณภาพของคน โดยการให้คุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งการศึกษาดูการบูรณาการองค์ความรู้การเรียนรู้ปัจจุบันเป็นการฝึกปฏิบัติ สร้างจินตนาการอย่างมีเหตุผล ใช้มือและสมองควบคู่กันไปหลักสูตรเดิมพัฒนาคนได้เพียงแต่การสอน “สอนให้เด็กคิดแทนการสอนให้เด็กจำ” เท่านั้น (ฝาง พลชัย. 2545 : 12)

จากการประเมินผลการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า การศึกษายังด้อยคุณภาพอยู่มาก สรุปได้ว่า การศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายและมาตรการตามที่หวัง ไม่ตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่นส่งผลถึง การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศชาติ ครูขาดสามัญสำนึกในวิชาชีพ การพัฒนาอาชีพทำให้ การทำงานขาดคุณธรรม จริยธรรม ประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับความเป็นครู ฉะนั้นครูต้องปรับปรุงความเชื่อมั่นในวิชาชีพ พัฒนาตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง ทันทต่อเหตุการณ์ของโลกปัจจุบันและอนาคต เป็นที่น่าห่วงใยมากสำหรับครูยุคปัจจุบัน คือ ครูบางส่วนมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี บางส่วนมีวุฒิปริญญาตรีแต่ไม่มีวุฒิการศึกษา ครูที่มีคุณภาพความรู้สูงๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอาชีวศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย ในขณะที่มีการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีต่างๆ เช่น การให้เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา สนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ มิได้บ่งบอกเสมอไปว่า วิธีการดังกล่าวจะทำให้ครูมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด เพราะจากการประเมินคุณภาพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครูบางส่วนยังด้อยคุณภาพอยู่มาก การพัฒนาคุณภาพครูจึงมีความสำคัญมาก เกณฑ์การคัดเลือกบรรจุแต่งตั้งบุคคลปฏิบัติหน้าที่มิได้บ่งบอกคุณภาพความเหมาะสมกับหน้าที่ได้เสมอไป บุคคลที่มีได้พัฒนาตนเองให้ทันกับยุคโลกาวิวัฒน์ ก็จะเป็นผู้ที่เชิงซ้ำไม่มีประสิทธิภาพ ครูยุคนี้ควรพัฒนาตนเองตลอดเวลาและต่อเนื่อง เพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปพร้อมกับโลกปัจจุบัน ครูจึงมีรายได้ต่ำความเป็นอยู่ไม่มั่นคง จากเหตุข้างต้นครูจึงหารายได้อื่นเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้ครูหย่อนคุณภาพด้านการสอน การเอาใจใส่ต่อผู้เรียน สังคมเกิดความเชื่อถือตัวครูน้อยลงและเพื่อสนองความต้องการด้านการพัฒนาการศึกษา สถาบันผลิตครูจึงเร่งผลิตครูรุ่นใหม่เพื่อทำให้ครูรุ่นใหม่ มีคุณภาพ ศรัทธาเลื่อมใสในวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น (วิทยากร เชียงกุล. 2544 : 36)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สถาบันวิชาชีพครูโดยมีคุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในวิชาชีพการกำหนดมาตรฐานเป็นความพยายามที่จะยกมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวปฏิบัติใช้ในการปรับปรุงพัฒนาวิชาชีพให้ครูมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบบุรี เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางปรับปรุง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูให้ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบบุรี เขต 2

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบบุรี เขต 2

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนครูที่ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1.3.1 ทราบการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครูให้มีศักยภาพมากขึ้น

1.3.2 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนจนถึงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหาได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 จำนวน 12 มาตรฐาน ได้แก่

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
 - มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
 - มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
 - มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
 - มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
 - มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
 - มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
 - มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
 - มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
 - มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
 - มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
 - มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทุกสถานการณ์
- (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 4-16)

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 134 โรงเรียน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 1,885 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 1,885 คน เทียบตาราง เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน 317 คน จากนั้นนำมาเทียบแบบอัตราส่วนของครูทั้งหมด : จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ 6 : 1 จากนั้นนำมาสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ของโรงเรียนแต่ละแห่ง

1.4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน

(1) เพศ

ก. เพศชาย

ข. เพศหญิง

(2) ประสบการณ์การทำงาน

ก. น้อยกว่า 10 ปี

ข. ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

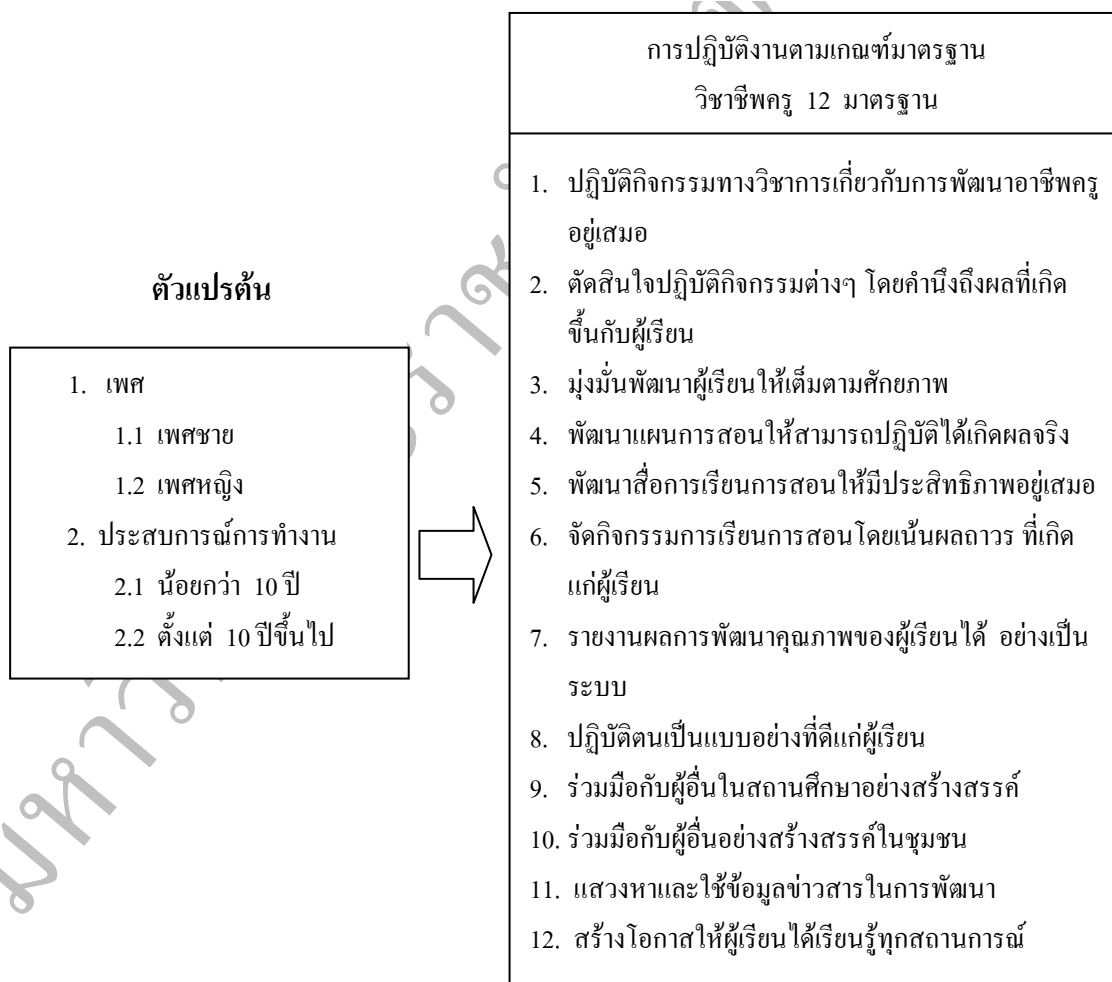
- 2) ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 12 มาตรฐาน
- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทุกสถานการณ์

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 12 มาตรฐาน (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

(6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทุกสถาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 4 – 16) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งมีคุณลักษณะดังภาพ 1

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 สมมติฐานการวิจัย

1.6.1 ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแตกต่างกัน

1.6.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแตกต่างกัน

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของในครูสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นศึกษาตามคุณลักษณะการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่คุรุสภากำหนด โดยจำแนกเป็น 12 มาตรฐาน ดังนี้ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพครู อยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ โดยมุ่งศึกษาขอบข่ายการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ฉะนั้นข้อสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นผลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเท่านั้น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.8.1 การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง การปฏิบัติงานทั้งในส่วนหลักสูตรการสอนและการสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน รวมทั้งในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตามเกณฑ์

มาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้วยการใช้แบบสอบถามประเมินตนเอง ประกอบด้วย

1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอนบันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ในการแสวงหาความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพติดตัวผู้เรียนต่อไป

7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในด้านปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชนและร่วมมือปฏิบัติเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผลและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาของผู้เรียนและกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤตต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียนครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกต่างๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหาโดยมิต้องตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่มุมแบบตรงตัวครูสามารถมองห้กมมในทุกๆ โอกาสมองเห็นแนวทางที่นำสู่ความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.8.2 การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การสอนและการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2546

1.8.3 ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2546

1.8.4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 และสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 2

1.8.5 ประสพการณ์การทำงาน หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ครูทำการสอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง กลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี

2) ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

1.8.6 เพศ หมายถึง สถานภาพของผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง